

Trygghetsrapport 2020

Lars Anders Johansson och Lena Södersten, Sollentuna, juni 2020

Villaägarnas Riksförbund
Postadress: Box 7118, 192 07 Sollentuna
Besöksadress: Rotebergsvägen 3
Telefon: 010-750 01 00
Org.nr: 802003-7118
Plusgiro: 46 94 00-6
Bankgiro: 227-7200
info@villaagarna.se
villaagarna.se

Innehåll

TRYGGHETS RAPPORT 2020	1
INLEDNING	3
SAMMANFATTNING	5
<i>Ökad upplevelse av otrygghet i närområdet .....</i>	<i>5</i>
<i>Ökad upplevelse av otrygghet i samhället.....</i>	<i>6</i>
<i>Otryggheten och brottsutvecklingen.....</i>	<i>6</i>
<i>Ändrat beteende på grund av otrygghet.....</i>	<i>7</i>
UPPLEVD FÖRÄNDRING AV TRYGGHETEN DET SENASTE ÅRET	8
<i>Tryggheten i närområdet.....</i>	<i>8</i>
<i>Tryggheten i samhället.....</i>	<i>9</i>
<i>Ur de öppna svaren .....</i>	<i>11</i>
UTSATT FÖR HOT OCH VÅLD I NÄROMRÅDET SENASTE ÅRET	13
VILLAINBROTT OCH BROTTSFÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER.....	14
<i>Villainbrott i närområdet senaste året .....</i>	<i>14</i>
<i>BRÅ:s statistik om villainbrott.....</i>	<i>15</i>
<i>Villainbrott oroar .....</i>	<i>18</i>
<i>Vidtagit säkerhetsåtgärder för att skydda bostaden mot brott senaste åren.....</i>	<i>19</i>
<i>Vidtagit gemensamma säkerhetsåtgärder i området under det senaste året .....</i>	<i>20</i>
<i>Årskostnaden för säkerhets- och trygghetsåtgärder.....</i>	<i>21</i>
ÄNDRAT BETEENDE SENASTE ÅRET PÅ GRUND AV UPPLEVD OTRYGGHET.....	22
UNDVIKER NUMERA VISSA PLATSER VID VISSA TIDER PGA UPPLEVD OTRYGGHET	24
ORO FÖR BARNENS SÄKERHET	26
UNGDOMSRÅN.....	27
<i>BRÅ:s statistik om ungdomsrån.....</i>	<i>29</i>
METOD.....	31

Inledning

Frågor som rör brottslighet och otrygghet har på senare år kommit att ta allt mer plats i samhällsdebatten. Enligt en Sifo-undersökning¹ som mäklarfirman Bjurfors lät göra förra året har tryggheten i närområdet blivit den enskilt viktigaste faktorn när människor i storstadsområdena letar efter en ny bostad. Hela 33 procent av bostadsköparna i Stockholm, Göteborg och Malmö uppgav trygghet som den viktigaste faktorn vid bostadsköp.

Tryggheten i närområdet och i samhället i stort engagerar också Villaägarnas medlemmar. Därför har vi valt att göra en undersökning bland förbundets medlemmar för att få ökad kunskap om hur de upplever tryggheten i sitt närområde och i samhället, vilka åtgärder de har vidtagit och vilken typ av åtgärder de skulle vilja se framöver.

Länge har Villaägarnas arbete kring frågor som rör trygghet och brottsförebyggande kretsat kring villainbrotten. På detta område har vi kunnat se en positiv utveckling, i form av en nedgång i villainbrotten. Däremot har regeringen kommit med motstridiga besked om huruvida tullen ska få ökade befogenheter för att kunna förhindra att stöldgods förs ut ur landet².

Samtidigt som villainbrotten minskat har andra typer av brottslighet ökat, till exempel rån riktade mot unga. Det är brottstyper som i hög grad påverkar upplevelsen av otrygghet. Den ökade otryggheten påverkas av medias rapportering och vad man hört talas om, men också av om man själv eller någon närstående eller någon annan man känner till har utsatts för brott. 61 procent av de som har hemmavarande barn säger att de är mer oroliga för sina barns säkerhet än tidigare.

Upplevd otrygghet och faktisk brottsutveckling är två olika saker. Därför har vi vad gäller villainbrott och ungdomsrån kompletterat de svarandes upplevelse med Brottsförebyggande rådets statistik över anmälda brott.

Även om man upplever att tryggheten har försämrats behöver det inte betyda att man känner sig otrygg. Omvänt är det heller inte säkert att man känner sig trygg trots att man upplever att det inte är någon skillnad eller att tryggheten har förbättrats. Den frågan har vi inte ställt.

---

¹ <https://www.bjurfors.se/sv/om-oss/nyheter/nyhetsarkiv/2017/tryggt-bostadsomrade-allt-viktigare-for-stockholmare/>

² <https://www.villaagarna.se/debatt/trygghet-och-sakerhet/motstridiga-regeringsbesked-om-okade-befogenheter-for-tullverket/>

I de öppna svaren framgår att den upplevda otryggheten framför handlar allt om brottslighet, men även otrygghet kopplad till trafiken. Kommentarererna kring brottslighet rör otrygghet kopplad till inbrott, internationella stöldligor, personrån i hemmet, ungdomsrån, bilbränder i området, bedrägerier på nätet, misshandel, sexualbrott, skadegörelse, cykelstöld, stöld ur bilar, skjutningar och sprängningar, narkotika, gängkriminalitet och så vidare.

43 procent av de tillfrågade säger att de själva eller någon i närområdet har haft inbrott under det senaste året. Tio procent säger att de själva eller någon närstående har utsatts för våld eller hot om våld i närområdet. 18 procent säger att de känner till att andras barn har utsatts för rån eller rånförsök i närområdet under det senaste året.

Ett inbrott är en integritetskränkning. Det handlar både om att man har blivit bestulen och om att någon har varit inne i hemmet. Det förekommer att inbrott sker även när familjen är hemma. Ett inbrott kan påverka hela familjens trygghet och sitta i länge. Har man blivit bestulen på något som har affektionsvärde är förlusten större eftersom affektionsvärdet inte kan ersättas av försäkringen. Att ett villainbrott är en integritetskränkning framgår också av de öppna svaren.

Sammanfattning

- Villaägarnas trygghetsenkät genomfördes i mars 2020 och 15 692 personer svarade.
- 32 procent av de svarande upplever att deras närområde blivit otryggare det senaste året.
- I Stockholms län upplever 40 procent att deras närområde blivit otryggare det senaste året.
- 68 procent upplever att otryggheten har ökat i samhället i stort under det senaste året.
- 3 procent upplever att samhället blivit tryggare det senaste året.
- Kvinnor upplever ökande otrygghet i högre grad än män.
- Den upplevda tryggheten hos de svarande överensstämmer i viss utsträckning med den befintliga brottsstatistiken från BRÅ.
- 36 procent uppger att de har ändrat sitt beteende det senaste året på grund av ökad upplevd otrygghet.
- 44 procent av de svarande uppger att de börjat undvika vissa platser under vissa delar av dygnet jämfört med tidigare på grund av ökad otrygghet.
- Fler än hälften uppger att de vidtagit aktiva säkerhetsåtgärder för att skydda sin bostad mot brott de senaste tre åren.
- Medianvärdet för kostnader för åtgärder för att skydda bostaden mot brott är 3 000 kronor per år.

Villaägarnas trygghetsenkät genomfördes under perioden den 10–17 mars 2020. Den skickades ut med förbundets nyhetsbrev till 171 315 e-postmottagare. 15 692 personer svarade på enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på drygt 9 procent. 66 procent av de som svarade på enkäten är män, 34 procent är kvinnor. På länsnivå varierar svarsfrekvensen mellan sju och elva procent.

Ökad upplevelse av otrygghet i närområdet

Nästan var tredje (32 procent) upplever att det har blivit något eller mycket otryggare i deras närområde. Drygt sex av tio (62 procent) upplever inte att det är någon skillnad vad gäller tryggheten i närområdet under det senaste året jämfört med tidigare. En mindre grupp (fem procent) upplever att det har blivit något eller mycket tryggare i närområdet under det senaste året.

Bland de som bor i Stockholms län är det flest som svarat att de upplever att tryggheten i närområdet har försämrats under det senaste året. Bland dem som bor i Västerbottens län är det flest som svarar att de inte upplever att det är någon skillnad. Bland dem som bor i Jämtlands och Värmlands län är det flest som upplever att det har blivit tryggare.

Ökad upplevelse av otrygghet i samhället

Nästan sju av tio (68 procent) svarar att de upplever att det har blivit något eller mycket otryggare i samhället under det senaste året jämfört med tidigare. Färre än var tredje upplever inte att det är någon skillnad (29 procent). En mindre grupp (tre procent) upplever att det har blivit något eller mycket tryggare i samhället under det senaste året.

Bland dem som bor i Västmanlands län är det flest som svarat att de upplever att tryggheten i samhället har försämrats under det senaste året. Bland dem som bor i Västerbottens län är det flest som svarar att de inte upplever att det är någon skillnad. Bland dem som bor på Gotland och i Kalmar län är det flest som upplever att det har blivit tryggare.

Otryggheten och brottsutvecklingen

Upplevd otrygghet och faktisk brottsutveckling är inte samma sak. Vi har därför kompletterat enkätsvaren med BRÅ:s statistik över antalet polisanmälda villainbrott respektive ungdomsrån, två brottstyper som har utvecklats på olika sätt de senaste åren.

Villainbrotten ökade fram till 2015, men på senare år har det skett en kraftig nedgång. 2019 anmäldes 8 668 villainbrott. Det är en nedgång med 13 procent jämfört med 2018. Jämför man med toppåret 2015 handlar det om en nedgång med 41 procent. På länsnivå ser vi en ökning mellan 2018 och 2019 i Västerbotten (92 procent), Uppsala (15 procent) och Gävleborgs län (en procent). I förhållande till antalet småhus sticker Uppsala och Västerbottens län ut på ett negativt sätt.

Omvänt har ungdomsrånen ökat kraftigt. Under 2019 polisanmäldes 2 489 ungdomsrån. Det är en ökning med 31 procent jämfört med 2018 och med 111 procent på tre år, det vill säga jämfört med 2016. Media har rapporterat om att ungdomsrånen har ökat och att det förekommer att offren förnedras. 78 procent av ungdomsrånen anmäldes i de storstadslänen, allra flest i Stockholms län där 1 051 ungdomsrån polisanmäldes förra året. Det är en ökning med 53 procent jämfört med 2018 och med 141 procent på tre år, det vill säga jämfört med 2016.

Även om antalet villainbrott har gått ner är bostadsinbrott något småhusägare oroar sig för. Det framgår både av de öppna svaren i vår enkät och av BRÅ:s årliga nationella trygghetsundersökning. 2019 svarade 33 procent av småhusägarna att de oroar sig mycket eller ganska ofta för att råka ut för bostadsinbrott. Småhusägare är mer oroliga för bostadsinbrott än de som bor i flerbostadshus, 2019.

Ändrat beteende på grund av otrygghet

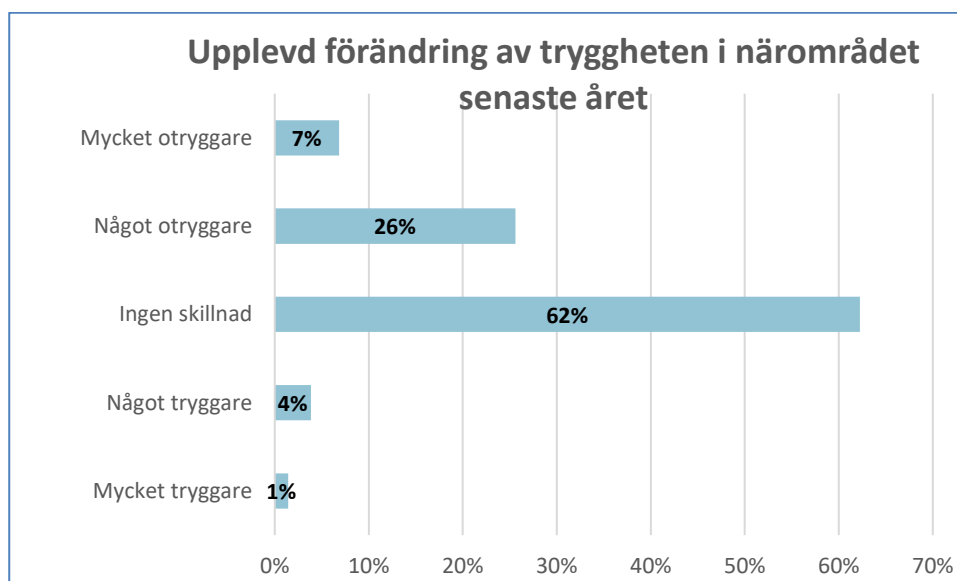
36 procent säger att de har ändrat sitt beteende under det senaste året på grund av ökad upplevd otrygghet. 44 procent säger att de numera undviker vissa platser vid vissa tider på dygnet jämfört med tidigare.

Av de öppna svaren framgår att man låser om sig i högre grad än tidigare, att man undviker att åka kollektivt kvällstid, vilket begränsar kontakter med vänner och aktiviteter. Man tar bilen istället för att promenera eller åka kollektivt, framför allt kvällstid. Man är över lag mer försiktig och vaksam. En del säger att de undviker att gå ut när det är mörkt och att åka in till staden/tätorten kvälls- och nattetid.

Upplevd förändring av tryggheten det senaste året

Tryggheten i närområdet

32 procent (avrundat) av de svarande upplever att det har blivit något eller mycket otryggare i närområdet. 62 procent svarar att de upplever att tryggheten i närområdet inte har försämrats under det senaste året jämfört med tidigare. 5 procent upplever att det har blivit något eller mycket tryggare i närområdet.

Antal svar: 15 382

Fler kvinnor svarar att de upplever att det har blivit mer otryggt i närområdet under det senaste året än män. 34 procent (avrundat) av kvinnorna mot 31 procent av männen upplever att det har blivit något eller mycket otryggare i närområdet. Omvänt upplever 6 procent av männen mot fyra procent av kvinnorna att det har blivit något eller mycket tryggare i närområdet. 61 procent av kvinnorna mot 63 procent av männen upplever inte att det är någon skillnad jämfört med tidigare.

Upplevd förändring av tryggheten i närområdet senaste året

	Män	Kvinnor	Alla
Mycket tryggare	2%	1%	1%
Något tryggare	4%	3%	4%
Ingen skillnad	63%	61%	62%
Något otryggare	25%	27%	26%
Mycket otryggare	6%	8%	7%

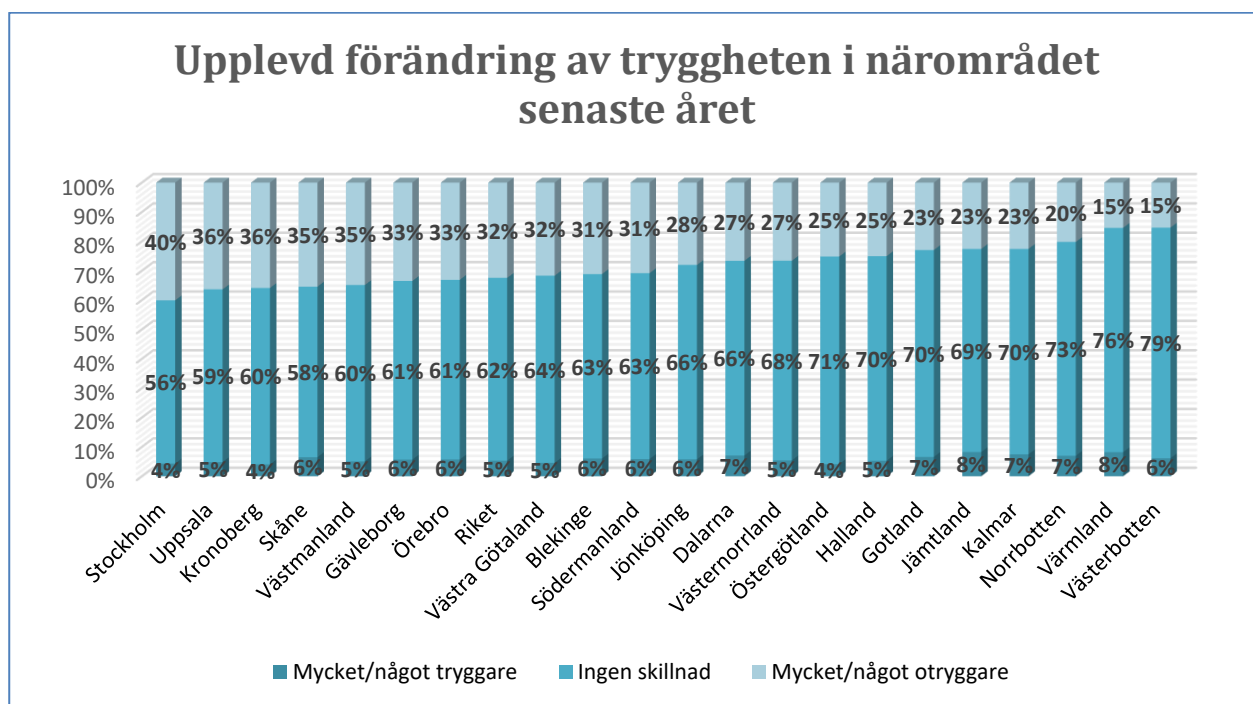
Bland dem som bor i Stockholms län är det flest som svarar att de upplever att det har blivit mer otryggt i närområdet under det senaste året jämfört med tidigare, 40 procent. Lägst andel som svarar

så är de som bor i Västerbotten och Värmland, 15 procent. För hela riket svarar 32 procent att de upplever att tryggheten i närområdet har försämrats under det senaste året.

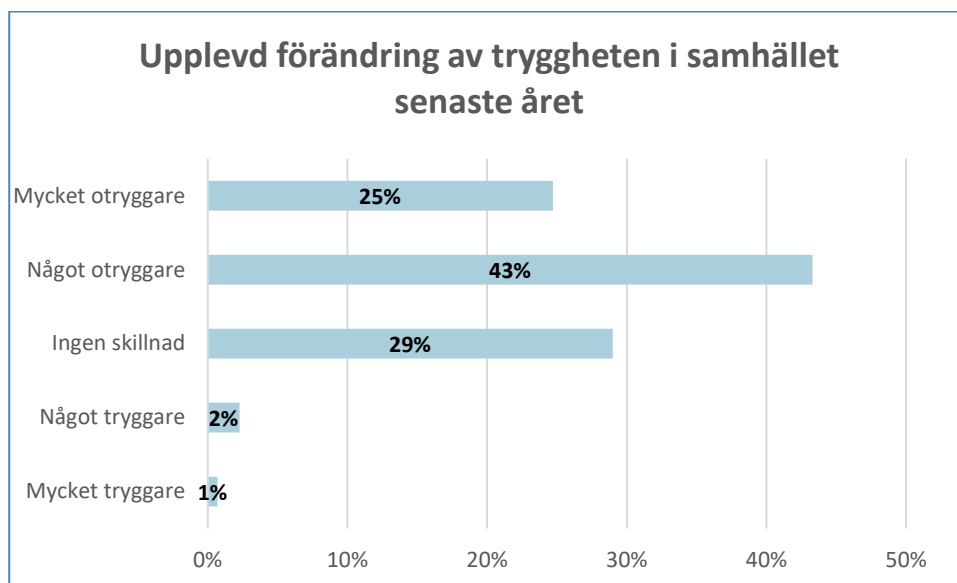
Bland dem som bor i Västerbotten är det flest som svarar att de inte upplever att det är någon skillnad vad gäller tryggheten i närområdet under det senaste året jämfört med tidigare, 79 procent. Lägst andel som svarar så är de som bor i Stockholm, 56 procent. För riket svarar 62 procent att de inte upplever att det är någon skillnad på tryggheten i närområdet senaste året.

Bland dem som bor i Jämtlands och Värmlands län är det flest som svarar att de upplever att det har blivit tryggare i närområdet senaste året jämfört med tidigare, åtta procent. Lägst andel som svarar så är de som bor i Stockholm, Östergötland och Kronoberg, fyra procent. För riket svarar fem procent att de upplever att tryggheten i närområdet har förbättrats under det senaste året.

Tryggheten i samhället

De flesta som svarat upplever att tryggheten i samhället har försämrats under det senaste året jämfört med tidigare. 68 procent säger att de upplever att det har blivit något eller mycket otryggare. 29 procent upplever inte att det är någon skillnad. Tre procent upplever att det har blivit något eller mycket tryggare i samhället under det senaste året jämfört med tidigare.

Antal svar: 15 382

Fler kvinnor svarar att de upplever att det har blivit mer otryggt i samhället än män. 70 procent av kvinnorna mot 67 procent (avrundat) av männen upplever att det har blivit något eller mycket otryggare i samhället. Omvänt upplever tre procent (avrundat) av männen mot två procent av kvinnorna att det har blivit något eller mycket tryggare i samhället. 28 procent av kvinnorna mot 30 procent av männen upplever inte att det är någon skillnad jämfört med tidigare.

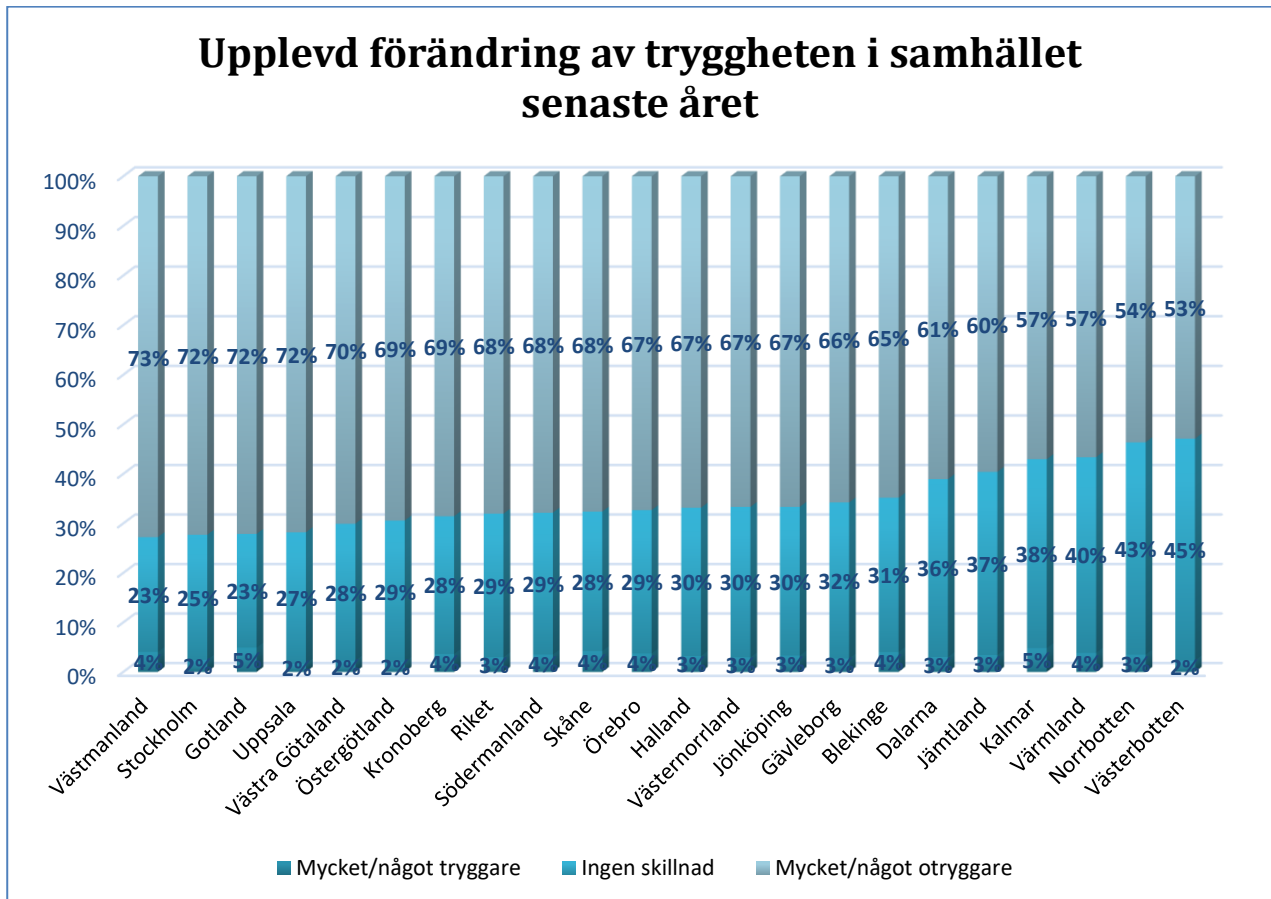
Upplevd förändring av tryggheten i samhället senaste året

	Män	Kvinnor	Alla
Mycket tryggare	1%	1%	1%
Något tryggare	3%	1%	2%
Ingen skillnad	30%	28%	29%
Något otryggare	43%	43%	43%
Mycket otryggare	23%	27%	25%

Bland dem som bor i Västmanlands län är det flest som svarar att de upplever att det har blivit mer otryggt i samhället under det senaste året jämfört med tidigare, 73 procent. Lägst andel som svarar så är de som bor i Västerbotten, 53 procent. För riket svarar 68 procent att de upplever att tryggheten i närområdet har försämrats under det senaste året.

Bland dem som bor i Västerbotten är det flest som svarar att de inte upplever att det är någon skillnad vad gäller tryggheten i samhället under det senaste året jämfört med tidigare, 45 procent. Lägst andel som svarar så är de som bor i Västmanland och på Gotland, 23 procent. För riket svarar 29 procent att de inte upplever att det är någon skillnad på tryggheten i samhället senaste året.

Bland dem som bor på Gotland och i Kalmar län är det flest som svarar att de upplever att det har blivit tryggare i samhället senaste året jämfört med tidigare, fem procent. Lägst andel som svarar så är de som bor i Uppsala, Östergötland, Västra Götaland och Stockholm, två procent. För riket svarar tre procent att de upplever att tryggheten i samhället har förbättrats under det senaste året.

Ur de öppna svaren

Bland dem som svarar att otryggheten i närområdet och i samhället har ökat handlar de flesta kommentarer om brottslighet, men en del lyfter också fram otrygghet kopplad till trafiken.

Kommentarerna kring trafiken handlar bland annat om fortkörning och om att en del kör trafikfarligt, vilket skapar risk för trafikolyckor. Det gäller både stad och land. Det finns också synpunkter om att oklippta häckar och buskar skymmer sikten och ökar olycksrisken.

Kommentarerna kring brottslighet rör otrygghet kopplad till inbrott, internationella stöldligor, personrån i hemmet, ungdomsrån, bilbränder i området, bedrägerier på nätet, misshandel,

sexualbrott, skadegörelse, cykelstölder, stölder ur bilar, skjutningar och sprängningar, narkotika, gängkriminalitet och så vidare.

En del säger att de påverkas av medias rapportering eller vad de har hört talas om, medan andra säger att de själva eller någon de känner har varit utsatta för brott. En del säger att de känner till att det har begåtts brott i närområdet. Flera säger att de har lagt märke till okända personer som rör sig i området, vilket kan vara ett tecken på kommande inbrott. Det är också något som polisen har varnat för.

Bland dem som svarar att de inte upplever att det är någon skillnad handlar kommentarerna bland annat om att man själv eller tillsammans med andra har vidtagit åtgärder, till exempel installerat larm eller att det finns grannsamverkan. Några påtalar att det har funnits problem i området tidigare, som har åtgärdats. Sådana kommentarer finns också bland dem som upplever att det har blivit tryggare. I båda grupperna finns också synpunkter om att ökad otrygghet är en produkt av medias rapportering och sociala medier och att det saknas förankring i verkligheten.

Flera pekar på att tryggheten skiljer sig åt mellan stad och land vad gäller trygghet, men kommentarerna går i båda riktningarna. Några säger att det är tryggare på landet/i glesbygd medan andra framhåller att det är otryggt att bo på landsbygden med minskad polisnärvaro, långa utryckningstider, skumma fordon i området och så vidare.

Exempel på medlemmarnas synpunkter och förslag ur de öppna svaren:

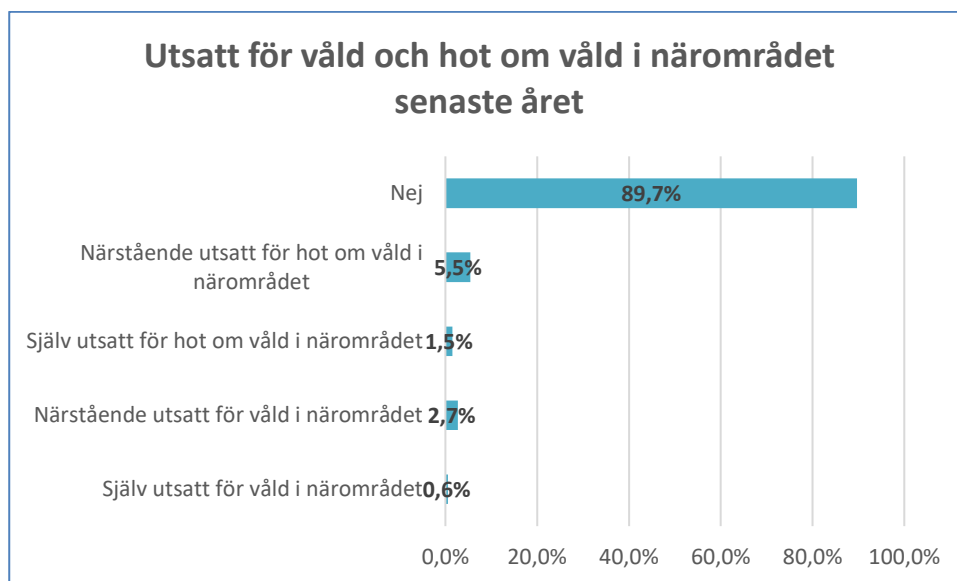
- Tullen borde få befogenhet att stoppa utflödet av stöldgods (om detta har regeringen kommit med motstridiga besked³)
- Ökad polisnärvaro i samhället och i närområdet. Någon kan tänka sig att kommunen anlitar vaktbolag, medan någon annan anser att sådana kostnader borde ligga på staten
- Mer kameraövervakning på allmänna platser och i anslutning till kollektivtrafik
- Bättre belysning av gator samt gång- och cykelvägar
- Kommunen kan behöva se över träd, buskage m.m.
- Hårdare straff, avskaffad ungdomsrabatt, kortare tid mellan brott och straff
- Information om personer och egendom är allt för lättillgänglig på nätet
- Kollektivtrafiken borde synkas så att man inte behöver stå och vänta länge på en anslutning kvällstid/när det är mörkt
- Mer trafikövervakning
- Beakta säkerhetsfrågor i detaljplanering

---

³ <https://www.villaagarna.se/debatt/trygghet-och-sakerhet/motstridiga-regeringsbesked-om-okade-befogenheter-for-tullverket/>

Utsatt för hot och våld i närområdet senaste året

Drygt tre procent svarar att de själva eller någon närstående har blivit utsatt för våld i närområdet under det senaste året. Sju procent svarar att de själva eller någon närstående har blivit utsatta för hot om våld i närområdet under det senaste året. Knappt 90 procent svarar att varken de själva eller någon närstående har utsatts för våld eller hot om våld i närområdet under det senaste året.

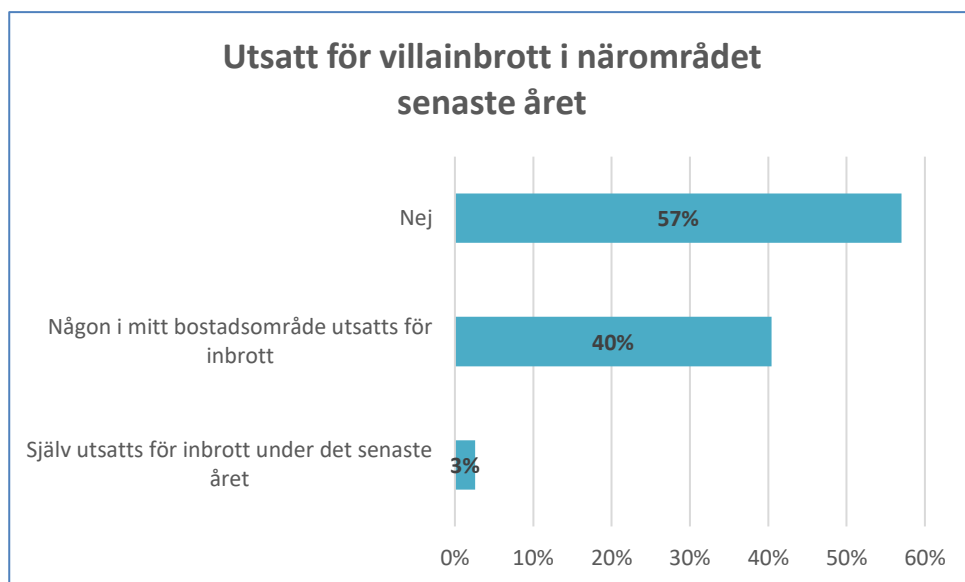
Antal svar: 15 500

Villainbrott och brottsförebyggande åtgärder

Villainbrott i närområdet senaste året

43 procent av de tillfrågade svarar att de själva eller någon annan i området har utsatts för villainbrott under det senaste året. 57 procent har svarat nej på frågan.

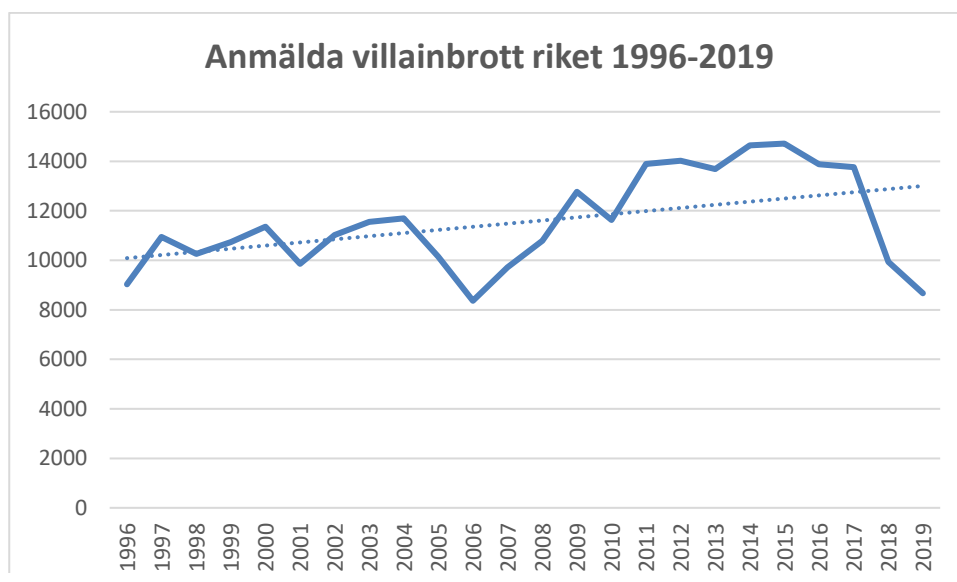
Frågan gällde i vilken mån man själv eller någon i området har haft inbrott under det senaste året. Den är inte något mått på hur många som har haft inbrott i området över tid. I de öppna svaren säger också en del att de svarade nej eftersom de har haft inbrott tidigare.

Antal svar: 15 431

BRÅ:s statistik om villainbrott

Antalet polisanmälda villainbrott i riket ökade fram till 2015 men har minskat kraftigt de senaste åren. Det framgår av BRÅ:s statistik över antalet polisanmälda villainbrott, som innehåller data från 1996 och framåt.

Källa: BRÅ

2019 polisanmäldes 8 668 villainbrott i riket. Det är en nedgång med 13 procent jämfört med 2018 då 9 933 villainbrott anmäldes. Jämfört med toppåret 2015, då 14 715 villainbrott polisanmäldes, är det en nedgång med 41 procent.

Av BRÅ:s statistik framgår att de flesta villainbrott polisanmäls i storstadslänen⁴. I tabellen nedan finns antalet polisanmälda villainbrott per län 2019 jämfört med 2018 och med det genomsnittliga antalet inbrott på 00-talet respektive 10-talet.

Villainbrotten minskade även på länsnivå 2019, men i Västerbottens län (92 procent), Uppsala län (15 procent) och Gävleborgs län (1 procent) ser vi en ökning jämfört med 2018. I Norrbottens län och på Gotland (-46 procent) är minskningen störst. I Västerbotten, Uppsala, Jämtland, Stockholm och Örebro län polisanmäldes fler inbrott 2019 än det genomsnittliga antalet inbrott på 00-talet. I Uppsala län överstiger antalet inbrott 2019 även snittet för 10-talet.

⁴ Länsiffran är beräknad på kommunsumman. Eftersom BRÅ inte kan kommunplacera alla brott är kommunsumman lägre än rikssiffran. BRÅ kan kommunplacera 8 469 villainbrott 2019. 19 villainbrott saknar alltså kommunangivelse (8 668-8 469).

Tabell. Antal polisanmälda villainbrott per län enligt BRÅ

Län	Anmälda inbrott 2018	Anmälda inbrott 2019	Förändring 2019 jmf 2018	Antal inbrott i snitt 00-talet	Antal inbrott i snitt 10-talet
Stockholm	3 228	2 699	-16%	2 196	3 329
Skåne	1 555	1 395	-10%	2 465	2 748
Västra Götaland	1 476	1 355	-8%	1 833	2 160
Uppsala	325	375	15%	261	313
Örebro	417	274	-34%	266	356
Södermanland	261	245	-6%	264	302
Halland	334	220	-34%	504	502
Jönköping	287	205	-29%	319	376
Västmanland	220	196	-11%	224	280
Östergötland	193	183	-5%	330	280
Värmland	235	180	-23%	257	294
Gävleborg	171	172	1%	198	208
Dalarna	177	169	-5%	223	218
Kalmar	155	146	-6%	231	243
Kronoberg	170	139	-18%	242	271
Västernorrland	112	137	22%	202	183
Västerbotten	66	127	92%	100	148
Blekinge	99	92	-7%	174	146
Jämtland	71	71	0%	55	74
Norrbottn	127	68	-46%	110	141
Gotland	39	21	-46%	33	26
	9 718	8 469			

När man relaterar antalet anmälda villainbrott till antalet småhus för permanentboende (2 087 965 stycken) är inbrottsfrekvensen för riket 0,42 procent för 2019. Inbrottsfrekvensen är ett mått på inbrottsrisken.

Stockholms län toppar både listan över antalet inbrott (föregående tabell) och inbrottsrisken, 0,97 procent. I förhållande till antalet inbrott ligger Uppsala på fjärde plats, men sett till inbrottsrisken ligger Uppsala på andra plats. På motsvarande sätt ligger Västerbotten på 17:e plats sett till antalet inbrott, men på 9:e plats om man tittar på inbrottsrisken. Stockholm, Uppsala och Skåne län har alla en inbrottsrisk som är högre än för riket.

Inbrottsfrekvensen minskade även på länsnivå 2019, men i Västerbottens län (92 procent) och Uppsala län (15 procent) ser vi en ökning jämfört med 2018. I Norrbottens län och på Gotland (-46 procent) är minskningen störst. I Stockholm, Uppsala, Västerbotten och Jämtlands län är

inbrottsrisken 2019 större än den genomsnittliga inbrottsrisken på 00-talet. I Uppsala och Västerbottens län överstiger inbrottsrisken 2019 även snittet för 10-talet.

Tabell. Antal polisanmälda villainbrott per småhus och län enligt BRÅ och SCB

Län	Antal inbrott per småhus 2018	Antal inbrott per småhus 2019	Förändring 2019 jmf 2018	Antal inbrott per småhus i snitt på 00-talet	Antal inbrott per småhus i snitt på 10-talet
Stockholm	1,16%	0,97%	-17%	0,89%	1,24%
Uppsala	0,46%	0,53%	15%	0,41%	0,45%
Skåne	0,56%	0,50%	-11%	0,96%	1,01%
Örebro	0,62%	0,40%	-35%	0,41%	0,54%
Södermanland	0,42%	0,40%	-6%	0,47%	0,50%
Västra Götaland	0,42%	0,39%	-8%	0,56%	0,63%
Västmanland	0,40%	0,35%	-11%	0,43%	0,52%
Kronoberg	0,32%	0,26%	-19%	0,48%	0,53%
Västerbotten	0,13%	0,25%	92%	0,16%	0,25%
Halland	0,38%	0,25%	-35%	0,65%	0,60%
Värmland	0,31%	0,24%	-24%	0,34%	0,39%
Jönköping	0,33%	0,24%	-29%	0,39%	0,45%
Gävleborg	0,23%	0,23%	0%	0,27%	0,28%
Västernorrland	0,18%	0,22%	22%	0,31%	0,29%
Kalmar	0,22%	0,21%	-6%	0,34%	0,36%
Blekinge	0,23%	0,21%	-7%	0,42%	0,34%
Dalarna	0,21%	0,20%	-5%	0,28%	0,27%
Östergötland	0,20%	0,19%	-6%	0,38%	0,31%
Jämtland	0,19%	0,19%	-0,4%	0,15%	0,20%
Gotland	0,22%	0,12%	-46%	0,20%	0,15%
Norrbottn	0,19%	0,10%	-46%	0,17%	0,22%

Det kan finnas förklaringar till nedgången. Villainbrott begås av internationella stöldligor, inhemska tjuvar och ungdomar. Vad gäller de internationella stöldligorna är polisens hypotes att dessa har riktat in sig mot andra brottstyper med högre vinstmarginaler på grund av lägre risk med anledning av det fokus flera EU-länder haft på bostadsinbrott de senaste åren⁵.

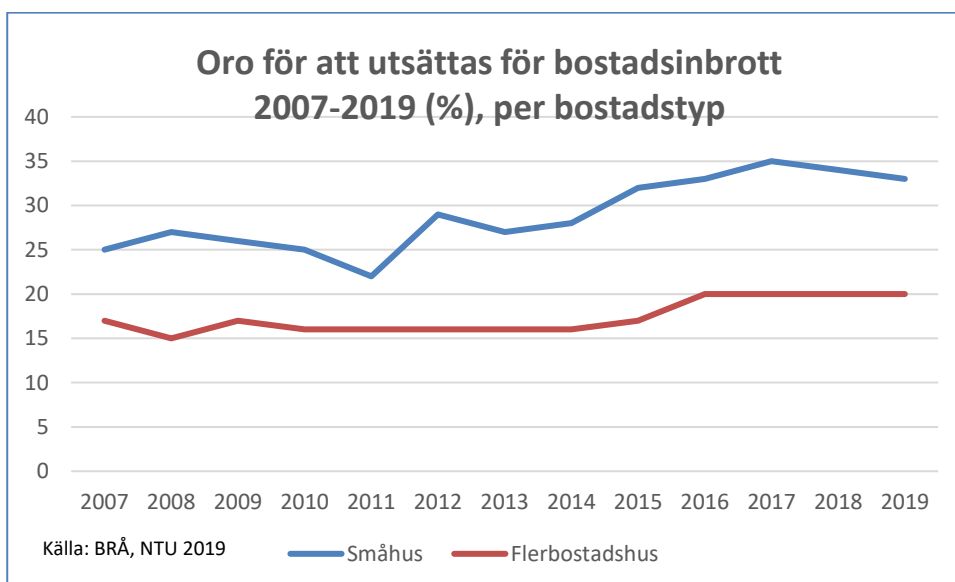
Det är möjligt att nedgången också påverkas av att människor har blivit mer observanta och på de åtgärder landets villaägare har vidtagit för att förebygga inbrott, själva och tillsammans med andra.

⁵ Polisen, Underrättelseavdelningen, Nationella Operativa Avdelningen: Internationella brottnätverk inom organiserad tillgreppsbrottslighet, Erfarenhetsberättelse 2016-januari 2019, öppen version

Villainbrott oroar

Även om antalet villainbrott har minskat de senaste åren är risken att råka ut för ett villainbrott något som oroar landets villaägare. Det framgår både av de öppna svaren i vår enkät och av BRÅ:s årliga nationella trygghetsundersökningar (NTU) där 33 procent av småhusägarna i NTU 2019⁶ svarar att de oroar sig mycket eller ganska ofta för att råka ut för bostadsinbrott. Småhusägare är mer oroliga för inbrott i bostaden än de som bor i flerbostadshus, 20 procent.

Det har skett en viss nedgång i småhusägares oro för bostadsinbrott under 2018 och 2019, men över tid har trenden varit ökande. 2017 oroades sig 35 procent småhusägare mycket eller ganska ofta för att råka ut för bostadsinbrott. För 2018 var siffran 34 procent.

Ett inbrott är en integritetskränkning. Det handlar både om att man har blivit bestulen och om att någon har varit inne i hemmet. Det förekommer att inbrott sker även när familjen är hemma. Ett inbrott kan påverka hela familjens trygghet och sitta i länge. Har man blivit bestulen på något som har affektionsvärde är förlusten större eftersom affektionsvärdet inte kan ersättas av försäkringen. Att ett villainbrott är en integritetskränkning framgår också av de öppna svaren.

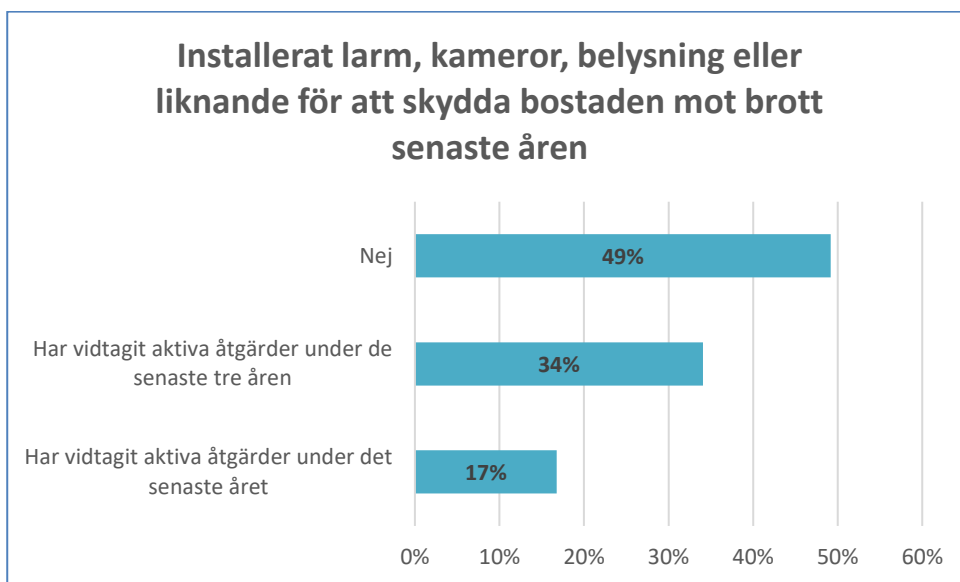
⁶https://www.bra.se/download/18.62c6cfa2166eca5d70ec536d/1586336285308/2019_11_Nationella_trygghetsundersokningen_2019.pdf, sid 145

Vidtagit säkerhetsåtgärder för att skydda bostaden mot brott senaste åren

Som villaägare kan man förebygga inbrottsrisken genom att se över sitt skalskydd, se till att man har bra lås, installera larm, se över belysning, DNA-märka sina värdeföremål och så vidare. Man kan också gömma undan sina värdeföremål, låta lampor lysa så att det ser ut som någon är hemma och samverka med sina grannar.

51 procent svarar att de själva har vidtagit aktiva säkerhetsåtgärder för att skydda bostaden mot brott under de senaste tre åren. 49 procent svarar nej på frågan.

Frågan gällde i vilken mån man har vidtagit säkerhetsåtgärder under de senaste tre åren. Den är inte något mått på hur många som har vidtagit sådana åtgärder över tid. I de öppna svaren säger också en del att de svarade nej för att de har vidtagit sådana åtgärder tidigare, och inte under de senaste åren. På motsvarande sätt anger 10 070 personer vilket belopp de lägger på säkerhets- och trygghetsåtgärder varje år. Det är betydligt fler än de 7 830 personer som svarar att de har vidtagit åtgärder under det senaste eller de tre senaste åren medan.

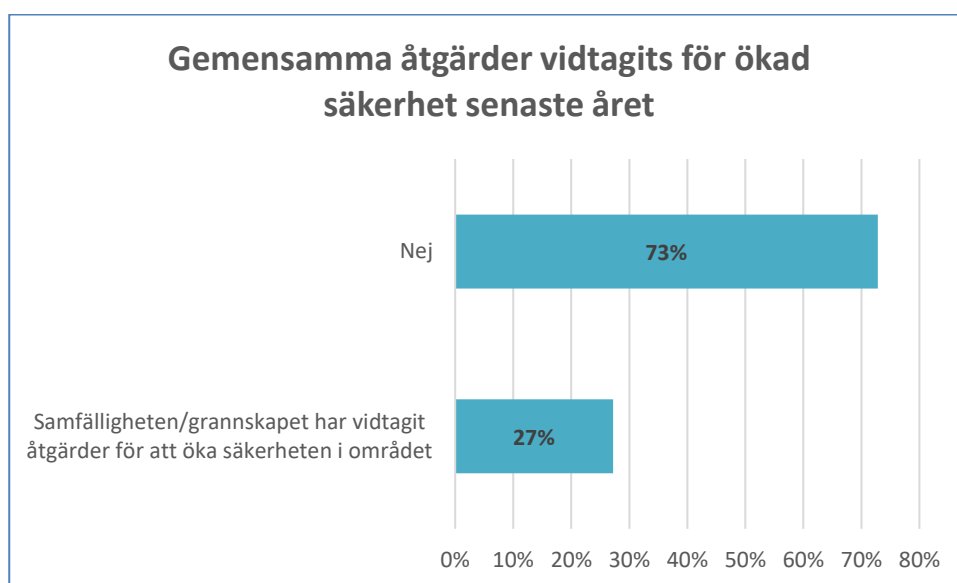
Antal svar: 15 405

I frågan exemplifierades säkerhetsåtgärder med installation av larm, kameror och belysning. I de öppna svaren framkommer även att en del har sett över sina lås och DNA-märkt sina värdeföremål. Några säger att de har skaffat hund.

Vidtagit gemensamma säkerhetsåtgärder i området under det senaste året

27 procent svarar att man har vidtagit gemensamma åtgärder i samfälligheten eller grannskapet för att öka säkerheten i området under det senaste året. 73 procent svarar nej på frågan.

Frågan gällde i vilken mån man har vidtagit gemensamma säkerhetsåtgärder under det senaste året. Den är inte något mått på hur många som har vidtagit sådana åtgärder över tid. Det finns en grupp som säger att de har svarat nej eftersom frågan gällde gemensamma åtgärder under det senaste året.

De öppna svaren handlar framför allt om att det finns grannsamverkan i området. Några säger att det även finns grannstöd, som är ett bilburet brottsförebyggande och trygghetsfrämjande initiativ.

Av de öppna svaren att döma handlar det både om grannsamverkan enligt klassisk modell⁷ som bygger på ett samarbete med den lokala polisen och att man samverkar med sina grannar i lite mer lösliga former. En del svarar att man grannsamverkar digitalt.

I de öppna svaren framgår till exempel att man hjälps åt att tömma brevlådan när grannarna är bortresta, håller uppsikt i området och är observant på okända personer och fordon som rör sig i området. Flera säger att de gärna skulle vilja att Villaägarna hjälper till med att starta upp grannsamverkan i deras område.

⁷ www.samverkanmottbrott.se där bland annat Villaägarna ingår

Bland dem som bor i en samfällighet säger några att de utöver grannsamverkan har bytt belysning i området, inbrottssäkrat sina gemensamma garage och att man tar upp trygghetsfrågor vid föreningens möten.

Årskostnaden för säkerhets- och trygghetsåtgärder

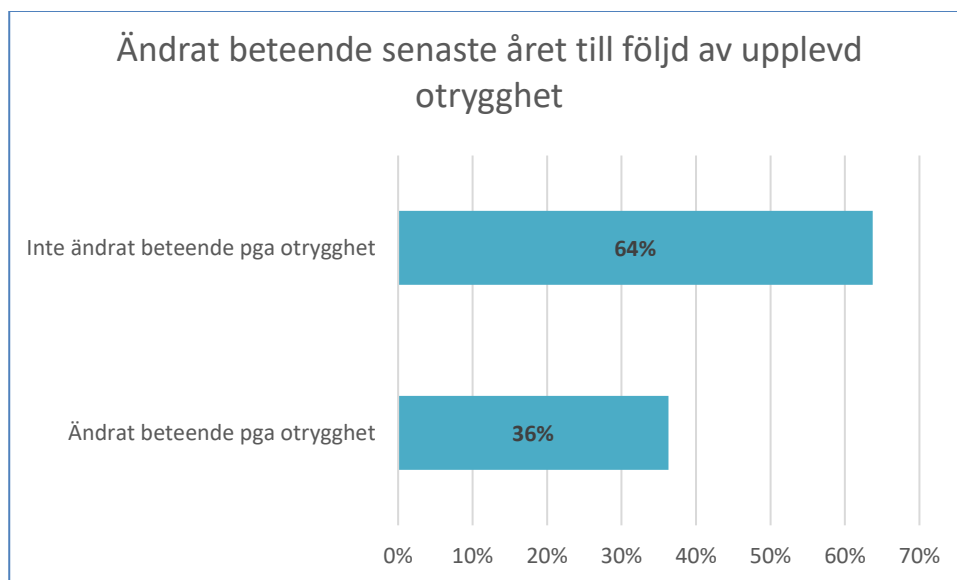
De som svarade på enkäten uppskattar att de lägger i snitt 3 415 kr per år på åtgärder för ökad säkerhet och trygghet i hemmet. Medianvärdet är 3 000 kr.

Frågan var formulerad så att med åtgärder exemplifierades larmsystem, utomhusbelysning, vaktbolag (via samfällighetsföreningen), säkerhetsdörrar och liknande. De flesta besvarade frågan genom att ange sin årliga kostnad för larm.

Frågan gällde vilket belopp man årligen lägger på säkerhets- och trygghetsåtgärder. Utöver årliga kostnader tillkommer engångskostnader för larm och andra åtgärder såsom byte av lås, dörrar, belysning etcetera. Frågan är alltså inte något mått på vilka belopp småhusägarna har lagt på säkerhets- och trygghetsåtgärder över tid.

Ändrat beteende senaste året på grund av upplevd otrygghet

36 procent säger att de har ändrat sitt beteende under det senaste året till följd av att de upplever att otryggheten har ökat, medan 64 procent säger att det inte är någon skillnad.

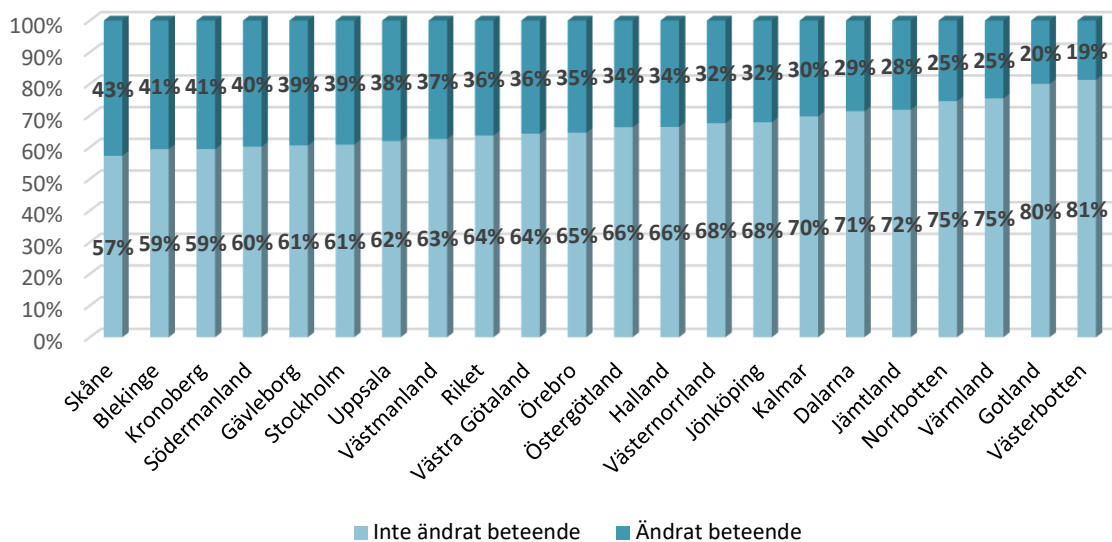
Antal svar: 15 080

Fler kvinnor säger att de har förändrat sitt beteende till följd av upplevd otrygghet än män, 40 procent för kvinnor jämfört med 34 procent för män.

Bland dem som bor i Skåne län är det flest som svarar att de har ändrat sitt beteende till följd av ökad upplevd otrygghet under det senaste året, 43 procent. Lägst andel som svarar så är de som bor i Västerbotten, 19 procent. För riket är det 36 procent som svarar att de har ändrat sitt beteende till följd av ökad upplevd otrygghet under det senaste året.

Bland dem som bor i Västerbotten är det flest som svarar att de inte har ändrat sitt beteende till följd av ökad upplevd otrygghet under det senaste året, 81 procent. Lägst andel som svarar så är de som bor på i Skåne, 57 procent. För riket är det 36 procent som svarar att de har ändrat sitt beteende till följd av ökad upplevd otrygghet under det senaste året.

Ändrat beteende senaste året till följd av upplevd otrygghet

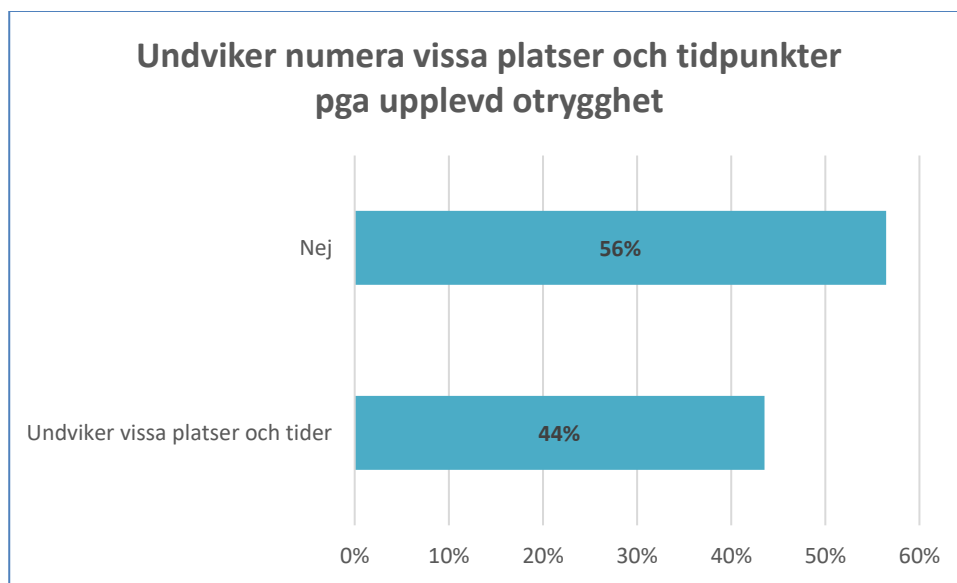

Av de öppna svaren framgår att man låser om sig i högre grad än tidigare, till exempel om man går ut i trädgården men också när man är hemma.

Frågan om ändrat beteende och att man undviker platser vissa tider på dygnet överlappar delvis varandra. En del säger att de undviker att åka kollektivt kvällstid, vilket begränsar kontakter med vänner och aktiviteter. Man tar bilen istället för att promenera eller åka kollektivt, framför allt kvällstid. Man är över lag mer försiktig och vaksam.

Undviker numera vissa platser vid vissa tider på grund av upplevd otrygghet

44 procent säger att de numera undviker vissa platser vid vissa tider på dygnet på grund av upplevd otrygghet. 56 procent svarar nej på frågan.

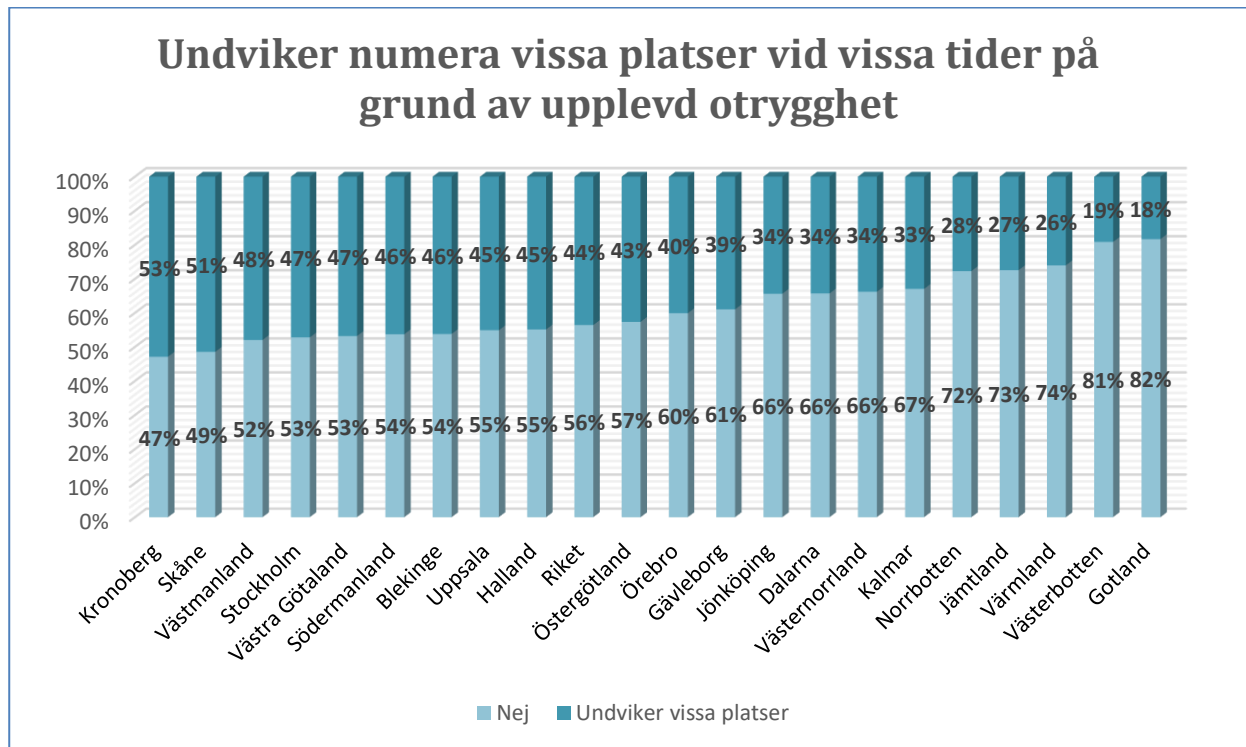
Antal svar: 15 080

Fler kvinnor säger att de numera undviker vissa platser vid vissa tidpunkter på dygnet på grund av upplevd otrygghet än män, 52 procent för kvinnor jämfört med 39 procent för män.

Bland dem som bor i Kronobergs län är det flest som svarar oftast att de numera undviker vissa platser vid vissa tider på grund av upplevd otrygghet, 53 procent. Lägst andel som svarar så är de som bor på Gotland, 18 procent. För riket är det 44 procent som svarar att de numera undviker vissa platser vid vissa tider till följd av ökad upplevd otrygghet.

Bland dem som bor på Gotland är det flest som svarar att de inte undviker vissa platser vid vissa tider på grund av upplevd otrygghet, 82 procent. Lägst andel som svarar så är de som bor i Kronobergs län, 47 procent. För riket är det 56 procent som svarar att de inte undviker vissa platser vid vissa tider till följd av ökad upplevd otrygghet.

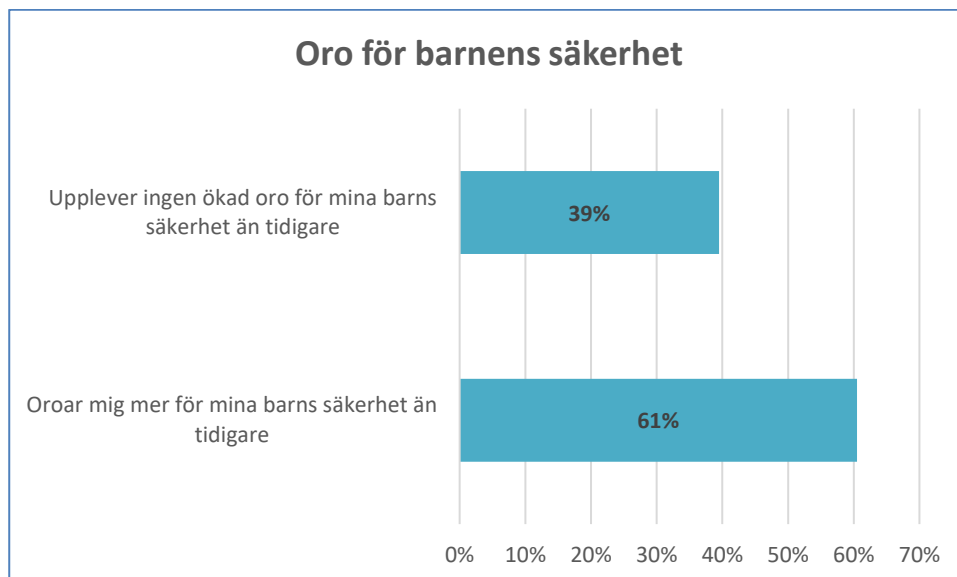

Av de öppna svaren framgår att en del undviker att gå ut när det är mörkt, man undviker att åka in till staden/tätorten kvälls- och nattetid och tar bilen istället för att åka kollektivt, framför allt kvällstid.

Oro för barnens säkerhet

61 procent av de som har hemmavarande barn säger att de oroar sig mer för sina barns säkerhet nu än de gjorde tidigare, medan 39 % inte är mer oroliga än tidigare⁸.

Antal svar: 3 758

Fler kvinnor säger att de oroar sig mer för sina barns säkerhet än tidigare jämfört med män, 63 procent för kvinnorna jämfört med 59 procent av männen.

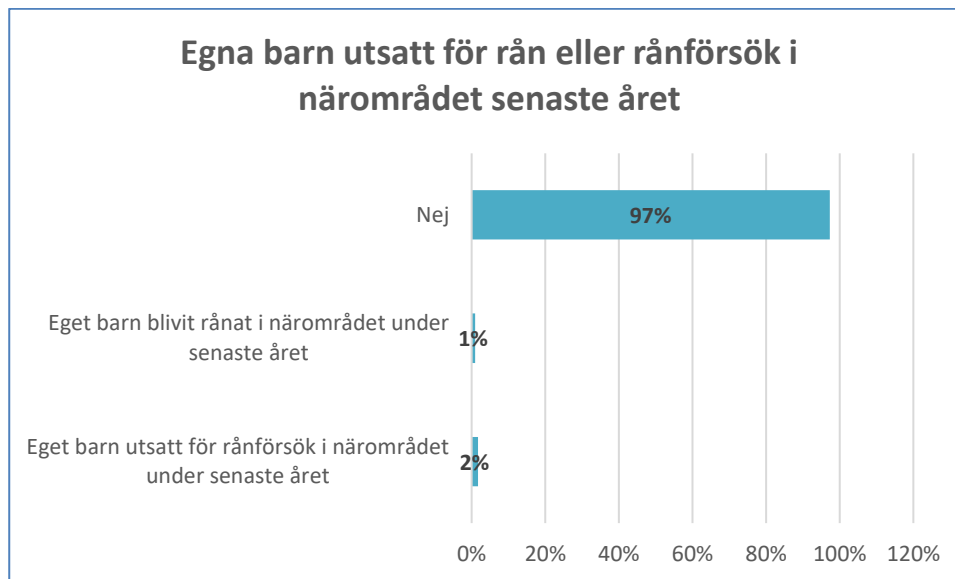
I de öppna svaren framkommer att de som har mindre barn inte är så oroliga för barnen på kort sikt, men att de oroar sig för hur det ska bli framåt när barnen blir lite äldre och börjar röra sig mer. Flera säger att de skjutsar sina barn överallt och att de hämtar vid kollektivtrafiken även om det bara är en kort promenad.

I de öppna svaren nämner flera ungdomsrånen, en fråga som har fått medial uppmärksamhet under det senaste året. Media har både rapporterat att ungdomsrånen har ökat och att det förekommer att offren förnedras.

⁸ Denna fråga är bara ställd till de som har hemmavarande barn, vilket gör att antalet svar är lägre. Andelen män och kvinnor är densamma som för övriga frågor. 66 procent av de som svarat är män och 34 procent kvinnor.

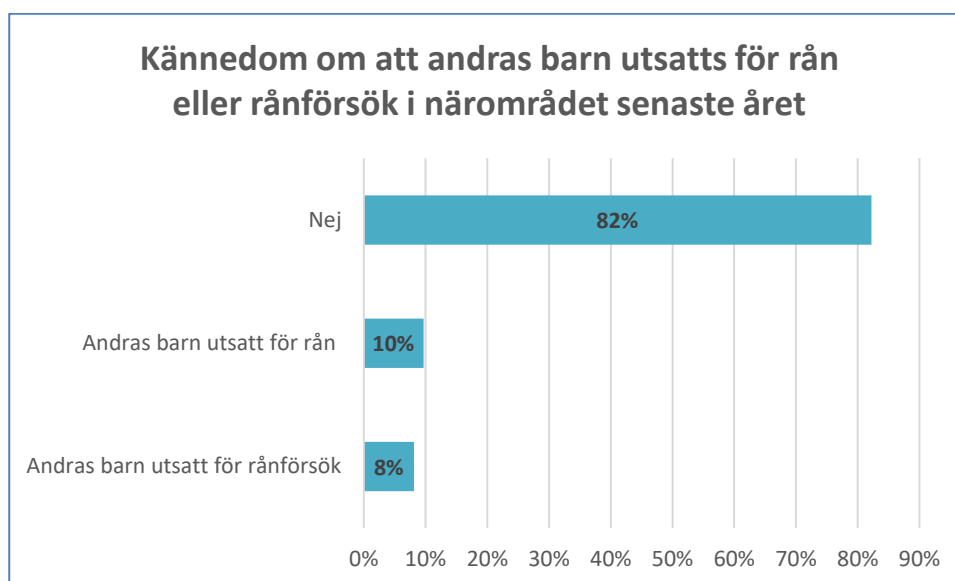
Ungdomsrån

Tre procent (100 personer) säger att deras eget barn har utsatts för rånförsök eller rån i närområdet under det senaste året. Av dessa 100 personer kommer 39 från Stockholms län, 19 från Västra Götalands län och 16 från Skåne län. 97 procent har svarat nej på frågan.

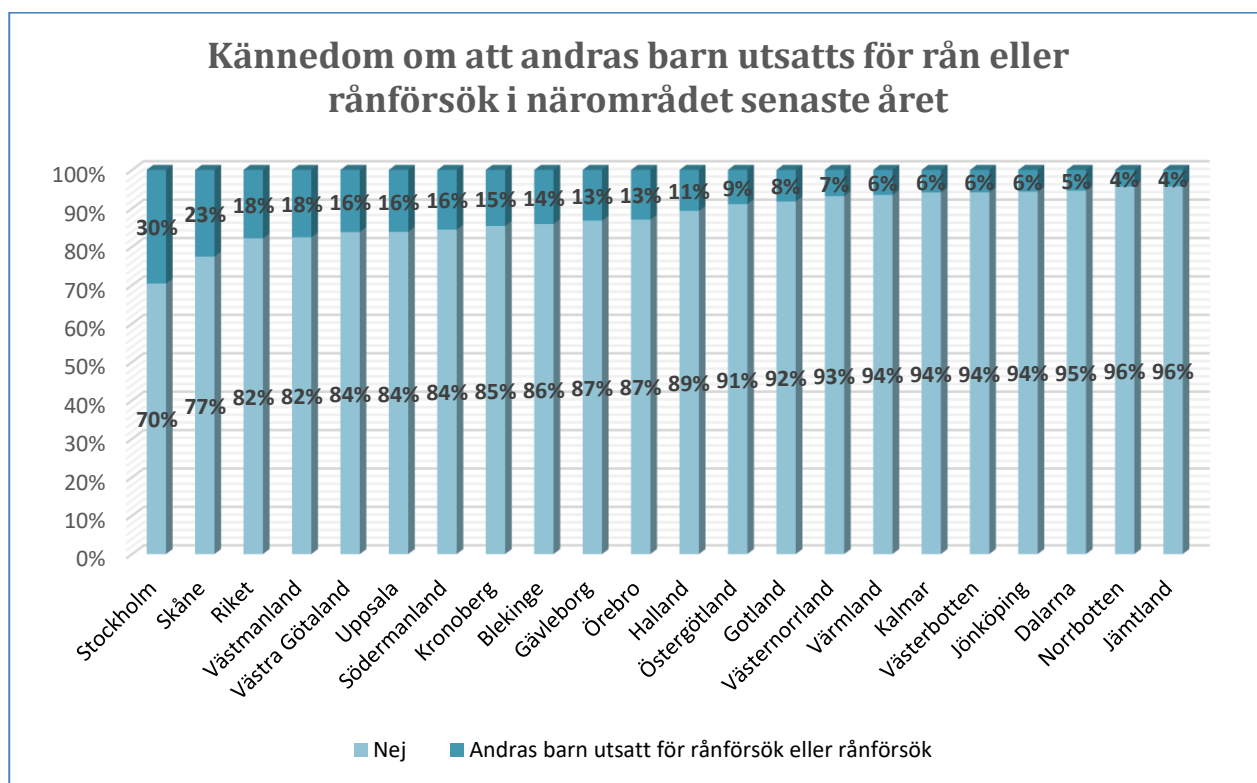
Antal svar: 3 763

18 procent säger att de känner till att andras barn har utsatts för rån eller rånförsök i närområdet under det senaste året. 82 procent har svarat nej på frågan.

Antal svar: 15 379

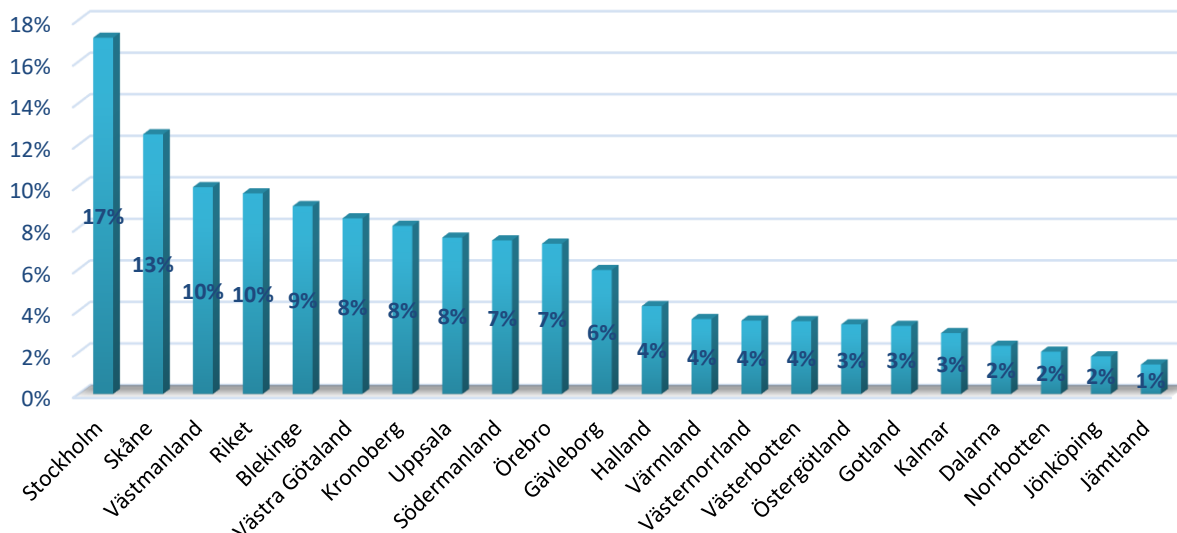
30 procent av de som kommer från Stockholms län säger att de känner till att andras barn har utsatts för rån eller rånförsök i närområdet under det senaste året. För Skåne län är siffran 23 procent. I Jämtlands och Norrbottens län svarar fyra procent att de känner till att andras barn har utsatts för rån eller rånförsök i närområdet under det senaste året. Det ska jämföras med 18 procent för riket.

Om man enbart ser till rånen svarar 17 procent från Stockholms län att de känner till att andras barn har rånats i närområdet under det senaste året. För Skåne län är siffran 13 procent. Det ska jämföras med 10 procent för riket.

Här finns en osäkerhet eftersom antalet svar är lågt. Procentsatsen för Stockholm bygger på 715 svar, för Skåne på 218 svar, för Västra Götaland på 181 svar och för Västmanland, Uppsala och Södermanland på 50 svar. Från övriga län är antalet svar 33 stycken och färre.

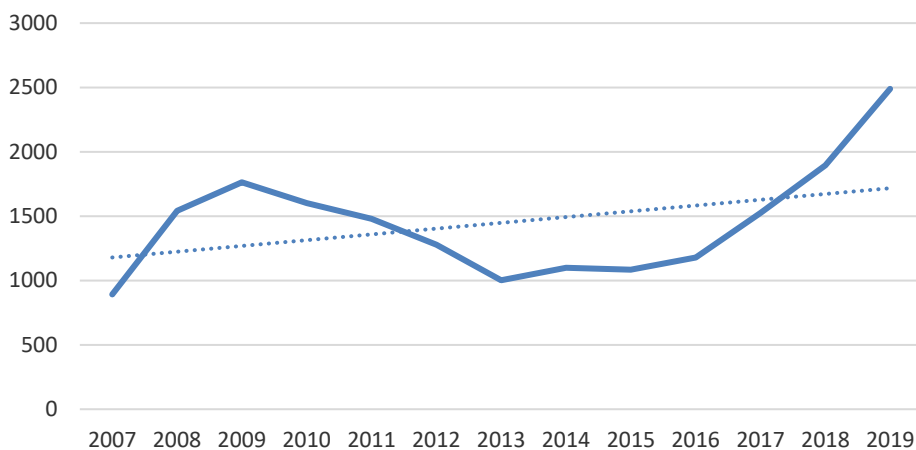
Kännedom om att andras barn utsatts för rån i närområdet senaste året

BRÅ:s statistik om ungdomsrån

Enligt BRÅ polisanmälades 2 489 ungdomsrån i riket under 2019. Det är en ökning med 31 procent jämfört med 2018 och med 111 procent på tre år (mellan 2016 och 2019). 2018 polisanmälades 1 896 ungdomsrån. 2016 polisanmälades 1 178 stycken. BRÅ skiljer inte på rån och rånförsök i sin statistik.

Antal polisanmälda ungdomsrån 2007-2019

Källa: BRÅ

Av BRÅ:s statistik framgår att de flesta ungdomsrån polisanmäls i storstadslänen. 78 procent av ungdomsrånen 2109 anmäldes i storstadslänen⁹. 44 procent (1 051 stycken) polisanmäldes i Stockholms län, 19 procent i Skåne län (445 stycken) och 16 procent i Västra Götalands län (376 stycken). I tabellen nedan framgår antalet polisanmälda ungdomsrån per län och hur de har förändrats på ett respektive tre år, dvs antalet ungdomsrån 2019 jämfört med 2018 respektive 2016.

Tabell. Antal polisanmälda ungdomsrån per län enligt BRÅ

Län	2016	2018	2019	Förändring 2019 jmf med 2018	Förändring 2019 jmf med 2016
Stockholms län	436	688	1 051	53%	141%
Skåne län	260	342	445	30%	71%
Västra Götalands län	168	336	376	12%	124%
Västmanlands län	34	72	77	7%	126%
Uppsala län	36	50	75	50%	108%
Södermanlands län	36	56	73	30%	103%
Örebro län	38	34	53	56%	39%
Östergötlands län	35	69	45	-35%	29%
Gävleborg län	14	32	28	-13%	100%
Jönköpings län	9	14	25	79%	178%
Dalarnas län	10	30	24	-20%	140%
Hallands län	8	20	21	5%	163%
Kronobergs län	11	14	19	36%	73%
Blekinge län	8	10	15	50%	88%
Norrbottnens län	12	11	11	0%	-8%
Västernorrlands län	7	16	11	-31%	57%
Kalmar län	6	7	10	43%	67%
Gotland kommun	2	7	9	29%	350%
Värmlands län	6	9	7	-22%	17%
Västerbottens län	4	10	7	-30%	75%
Jämtlands län	2	4	3	-25%	50%
Summa	1 142	1 831	2 385		

⁹ Läns­siffran är beräknad på kommunsumman. Eftersom BRÅ inte kan kommunplacera alla brott är kommunsumman lägre än rikssiffran. BRÅ kan kommunplacera 2 385 ungdomsrån 2019. 104 ungdomsrån saknar alltså kommunangivelse (2 489-2 385).

Metod

Enkäten genomfördes under perioden den 10–17 mars 2020. Den skickades ut med förbundets nyhetsbrev till 171 315 e-postmottagare. 15 692 personer svarade på enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på drygt nio procent. 66 procent av de som svarade på enkäten är män, 34 procent är kvinnor.

Tabell. Svarsfrekvens per län

Län	Antal svar	Svarsfrekvens
Blekinge	203	11%
Dalarna	404	9%
Gotland	64	10%
Gävleborg	415	8%
Halland	604	10%
Jämtland	150	8%
Jönköping	463	9%
Kalmar	465	9%
Kronoberg	253	10%
Norrbottn	409	7%
Skåne	1 764	10%
Stockholm	4 164	10%
Södermanland	700	10%
Uppsala	677	8%
Värmland	424	9%
Västerbotten	267	8%
Västernorrland	379	8%
Västmanland	505	9%
Västra Götaland	2 198	9%
Örebro	466	8%
Östergötland	719	9%
Totalt	15 692	9%

I de öppna svaren framgår att frågor kring brottslighet är polariserade, där en grupp kopplar ökad brottslighet till invandring medan en annan anser att det handlar om skrämselfpropaganda, partipolitik och kommersiella intressen. Vi har valt att inte redovisa sådana synpunkter i rapporten.